

Finanční krize, do které se USA dostaly, předznamenávají jejich ústup z pozice světového čteníka. Dluhy narůstají tak dramaticky, že nebude možné pumpovat stále více peněz do udržování pax Americana ve světě. Vždyť tato Poslední Supervelmoc nedokáže ani zajistit svoji jižní hranici před přílivem ilegálních přistěhovalců, chránit svoji měnu před úpadkem, mít vyrovnaný rozpočet a příznivou bilanci zahraničního obchodu a zabránit stále rostoucímu přesunu výroby do Mexika, Číny či Indie. Jak chtějí USA za tohoto stavu posilovat svoji vojenskou pozici ve světě, zvyšovat počty svých vojáků v Afghánistánu, převzít pod svá ochranná křídla bývalé státy SSSR, vést konfrontační politiku vůči Rusku a bombardovat Írán, nezřekne-li se obohacování uranu?

Zemětřesení na finančních trzích není důsledkem neosobních ekonomických procesů, ale celé řady morálních selhání jednotlivých osob i hospodářských subjektů. Vina je jak na straně států a jeho institucí, tak na straně soukromých firem. Tato krize je příležitostí k pochopení nutnosti změn v pohledu na roli peněz v životě jednotlivce i společnosti, jakož i na roli státu v hospodářství. Pád Wall Streetu také ve svých důsledcích povede k opuštění politiky „globálního čteníka“, kterou si USA po pádu železné opony svévolně osvojily.

Ale pěkně popořádku. To, čeho jsme dnes svědky, je zánik té fáze kapitalismu, kde zisk není vyvažován jinými ohledy a motivy. Hospodářský vývoj v posledních dvou desetiletích vedl k takové míře financiarizace ekonomiky, že se svět peněz, generujících opět jen další reálným bohatstvím nepodložené peníze, vymanil z hranic, které mu vymezuje reálné hospodářství. Prudké vzestupy a pády cen akcií již dávno neodrážejí skutečnou hodnotu podniků a firem, čímž je hospodářský systém státu a celého světa deformován. Dnes stačí jediná poplašná – mnohdy, ze spekulativních důvodů, i záměrná či klamavá – zpráva, jež dokáže, vzhledem k informační propojenosti světa, zlikvidovat během krátké doby investice velkého počtu osob a to i u těch firem, které nemají špatné hospodářské výsledky. Zisk je jistě oprávněným motivem hospodářské činnosti, ale je-li absolutizován, dostaví se, tak jako dnes, důrazné připomenutí, že bezmezná touha po penězích a majetku je morální pastí.

Stálo by za samostatnou úvahu, jak je možné, že tento typ kapitalismu bývá ve světě politiky spojován s konzervatismem. Pravý konzervativce přeci vyznává zcela jiné hodnoty než je neomezený zisk. Je si naopak vědom toho, že k dobrému životu potřebuje jen to, co je pro něj a jeho rodinu nezbytně nutné. Má-li nadbytek, je si vědom své povinnosti podělit se o něj s jinými. Vyznává rozvážnost a zodpovědné zacházení s majetkem, také s ohledem na tradice svých předků a potřeby své rodiny, dětí a pozdějších generací.

V hospodářské politice klade důraz na fiskální odpovědnost, vyrovnaný rozpočet a stát, který usiluje o relativní hospodářskou soběstačnost. Když se podíváme na dnešní USA, odkud se krize lavinovitě šíří do celého světa, jsme svědky rostoucího zadlužování státu, firem i domácností. A to bez ohledu na to, zda jsou u moci republikáni či demokraté. Dlužíme bankám za nákup bytu či domu, auta či spotřebního zboží, přičemž nemalou část těchto dluhů nebude možné, z důvodu krize, kterou procházíme, ani splatit. Žijeme si nad poměry a přichází doba, kdy to všichni pocítíme. Zvláště vezmeme-li v potaz, že vláda USA a centrální

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

banka se rozhodly, že na záchranu nemocného systému vynaloží nemalé prostředky daňových poplatníků, čímž se existující dluhy ještě prohloubí a řešení krize se oddálí. Svoji nezodpovědnou politikou umožňují velkým hráčům na kapitálových trzích velké soukromé zisky, zatímco rizika a náklady v době úpadku na sebe bude přebírat stát. Takové řešení je z morálního hlediska nepřijatelné.

Zde je zajímavý postřeh senátora Jima Bunninga (R-Kentucky): „Jediný rozdíl mezi tím, co učinil Fed a co činí Hugo Chavez ve Venezuele spočívá v tom, že Chavez při znárodnování firem nevystavuje riziku peníze daňových poplatníků – jednoduše je převezme.“ Od hospodářské krize ve třicátých letech je to totiž poprvé, co Fed poskytuje půjčky také jiným subjektům, než jsou banky.

Finanční krize, do které se USA dostaly, předznamenávají jejich ústup z pozice světového čelníka. Dluhy narůstají tak dramaticky, že nebude možné pumpovat stále více peněz do udržování pax Americana ve světě. Vždyť tato Poslední Supervelmoc nedokáže ani zajistit svoji jižní hranici před přílivem ilegálních přistěhovalců, chránit svoji měnu před úpadkem, mít vyrovnaný rozpočet a příznivou bilanci zahraničního obchodu a zabránit stále rostoucímu přesunu výroby do Mexika, Číny či Indie. Jak chtějí USA za tohoto stavu posilovat svoji vojenskou pozici ve světě, zvyšovat počty svých vojáků v Afghánistánu, převzít pod svá ochranná křídla bývalé státy SSSR, vést konfrontační politiku vůči Rusku a bombardovat Írán, nezřekne-li se obohacování uranu? Taková politika je z dlouhodobého pohledu sebevražděná a stávající krize americké i globální ekonomiky tak dává příležitost hledat jiné modely hospodářského a politického života, které by na současné výzvy dokázaly lépe reagovat. Pokud se o to nepokusíme, plody dnešní krize nám zhořknou do té míry, že i chinin nám bude chutnat sladce.

Převzato z blogu autora.